

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
18 Iuliu st. v.
30 Iuliu st. n.

Ese in fie-care duminica.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 29.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Elmira.

— Roman original. —

(Urmare.)

Dar odată întâmplarea noroci pe Tasilo. El se preumblă singur cu Signora în grădina ce încungiuură locuința ei.

Ei ședură pe o bancă, în dosul acesteia o statuă albă ascundea pe Stîrcea cufundat în o cetire interesantă.

Tasilo în dorul seu ar fi cădut de o miă de ori lă picioarele Signorei, decă ea nu-l opriă cu desgust.

— La teatru iubesc așa ceva, în realitate me scârbește, — dișe ea cercând cu ochii pe Elmira ce totdeuna se află în apropierea ei.

Ghicindu-i el intențiunea, o rogă ca numai acuma să-l cruțe de odiōsa conversătoare...

— Odiōsă, și pentru ce?

— Pentru că e nedemnă de a fi lângă dta!

— Me simțiam obosită și conversătoarea acēsta m'a înveselit.

— Ești nobilă ca totdeuna! — exclamă el sărutând măneca vestmētului ei. Dar devoțiune sufletescă nu gășeci la o ființă, în care s'a împedecat ori-cine.

— Signor Petrarski! — strigă asprită, — nime nu a cutezat...

— Pardon! nu la dta. O cunose din vremea trecută de mult, — respunse el cu suris frivol.

— Atunci să-mi spui tot! — demândă glasul ei.

Ceea ce a povestit el, nu a stricat voia Signorei, dar a iritat în mare grad pe Stîrcea. Nu se mișcă din fatala poziție, își propuse însă a cercă adevărul. De eră pré nobil pentru a invidiă fericirea lui Tasilo, îl boldiă obrăznicia cu care acela călcă onōrea conversătoarei.

El își propuse a restitui onōrea fetei, se informă dăra despre iraiul Elmirei, atunci merse la Tasilo care sustinū cu aroganță, că va deslarvā conversătoarea, ca pe una ce vēslise prin oceanul tuturor patimilor. Nici că se miră cum de găsi în dl Stîrcea un apērător atât de harnic...

Asta insultă fu pentru rivalul seu mai mult decăt un ciomag.

— De nu ești și laș precum ești un infam desonorător, vei șei să me afli mănecă în „cotul luncei” pentru a schimbă niște glōnțe, — dișe Stîrcea cu demnitate.

La timpul ficsat duelanții și secundanții se presințară la locul indicat.

Salutările fuseră scurte, se mesură apoi distanța,

iēr unul din domni încercă pentru ultima dată a-i împacă. Îndeșert. Adversarii se postară la locul lor.

Când unul din secundanți dete signalul, se zări o trăsură care se apropiă iute. Signora felfăiā o mărămă în semn de așteptare.

Viola sări din trăsură ajutând dnei Petrarski a scobori. Nenorocita mamă cădū la peptul fiului ei. Ceialalți se retraseră, căci după aceste, duelul nu se putea ține.

Un pătrar de cēs trecū și Tasilo ținea încă pe mama sa, în a cărei șoptiri se amestecau suspine dureroșe. Ea nu șciū de duel, până ce nu intră în dormitorul fiului și află acolo adiol lui. În cumplita secundă gândi, că vr'un act de jaluzie eră motivul; deci alergă la Signora după desluciri.

Signora refuză ori ce amestecare pripită, când intră ênsuș Petrarski, strigând în un resuflu, că e o aventurieră, un demon seducător ce-i inebunise fiul spre a-și căștigă o poziție și un nume mare!

Ca tigrōica rănită, Viola s'ar fi aruncat să-l ucidă, așa eră de iritată. Tremurând, abiā se reținū, făcēdu-le sēmna o urmă în ochilie pe a cărei pārete alb eră o cadră acoperită de crep negru. Cu mări reci trase vēlul, în golul lui remase icōna unei femei nespūs de frumōse.

Petrarski repăsi cu spaimă de mōrte.

— O cunoșci dle Arski ori Petrarski? — strigă Viola cu glas din mormēt. Șci dară cine sânt? Nici satan, nici seducătoare, ci fēta acestei nenorocite, căreia jurasem să o resbun!

— Mārghiōra! — răcni el, ca eșind din minți, iēr Signora arētându-i ușa, grābi a scāpā pe nenorocitul fiu al unei mai nenorocite soții.

Stîrcea aruncă arma, iēr Tasilo sguduit în temelia fluturosului seu temperament, i fāgādū o satisfacție drēptă.

Ajuns cu mama sa acasă, ordonă a se pune tōte la cale pentru o călētorie mai lungă.

— Și asta? — se întrebă Petrarski din etagiul de sus, vēdēnd cu ce grābire se esecută ordinele.

— Mōrții își resbună cumplit! — răcni el, apucând un revolver, pe care-l descărcă 'n capul seu. El pică pe padiment și muri.

Mama și fiul se priviră incremențiți, apoi nenorocita femeie leșină cădēnd mai tot așa mōrtă, ca soțul ce își curmă viēta prin o sinucidere.

IV.

Sensațiunea produsă se scurse așa de repede. într'un mod așa de tainuit, încāt Elmira le ghici mai mult din fisionomiile Signorei și-a lui Stîrcea.

Multă vreme se muștră ea, că de ce nu abdișe postul, când Signora se aruncă în vârtegiul social?

Signora nu-i tulbură amara tăcere, dar ne mai primind cărdul adoratorilor, își puse stafagiul de pictură, trăgând pe alta pânză conturile unui tablou alegoric. Apoi ordonă să i se aducă „Vultur” înșelat. Peste câteva minute porni.

Pe urma ei se luă Stircea, aflându-o cum siliă animalul a sări largele șanțuri săpate de ostașii ce manevrau în fie-care an pe acele hotare.

— Pe lege! — i dîșe el, — dta ești cea mai curgiosă creatură ce am cunoscut!

— Me închin fălôsă! Măne am să fac o bravură și mai mare! O să fie superb!

Stircea se spăria:

— Făgădușește-mi, că în nebuna săritură vei gândi, că te-am admoniat!

— Bine, — răspuse ea suridînd.

În demineta următoare ea își realiză planul. Dar vai! animalul poticnindu-se asvêrli călărêta mai mulți stîngeni peste petrele imprășciate.

În căderea sa ea auzi un strigăt de cătră păduriță. Eră Stircea.

O găsi cu ochii deschiși, dar incapabilă d'a se mișcă. Până la coliba cea mai de aproape o duse el în brațe, trîmițînd îndată după medicul băilor.

Viola surise vedînd medicul, căci nu o durea nimic. O țepenire în spinare, și o oboselă eră tot ce simțea.

Medicul însă măcăi trist, căci starea ei i însuflă jale. I recomandă linișce, și ori cum stărui să rămână pe loc, ea se ceru acasă.

Stircea o ținu pe genunchi, veghiînd ea de un copil. Cu totă scuturătura trăsorei, ea adormi, deșteptîndu-se numai în cabinetul ei.

— Cum ți-i? — întrebă Elmira și Stircea.

— Sînt obosită... obosită, — răspuse adormind de nou.

Cătră amêdi își deschise ochii indoioși. Nu se putu scula. Prindînd mâna Elmirei, chemă și pe Stircea mai aproape.

— Am să ve fac o spovedire, — începî ea, — ea să me judecați atunci când nu voi mai fi aici...

— Nu vorbi așa oh! nu vorbi așa, — strigă Stircea ingenunchiat pe tapetul unde se lăsase una din bogatele ei chici.

— Lasă, amicul meu! E lungă viața mea, și multe-s suferințele ce am pățit, — dîșe ea proptindu-se de perinele dela spate, apoi începî astfel:

„Până la cruda vîrstă, unde strebate memoria mea, locuiam în o casă foarte împodobită și cu mulți servitori. Aveam o mamă bună. Ori când me gășia, își punea sărutările pe ochii și buzele mele, și nici odată nu adormiam, până ce nu rostiam după ea o rogăciune. Din când în când venia cu un bărbat frumos ca ea, învățîndu-me a-l iubi, căci imi este tată. Nu știu de ce, dar totdeuna mi se stringea inima, și plîngeam la vederea lui.

„Dela o vreme el nu se mai arêta. Dar ea venia mai adese și totdeuna plîngea stringîndu-me la sine.

„Pré crudă de a-i înțelega durerea, aveam instinctul, că sumetul bărbat este vina superării sale. O întrebai despre el, dar în loc de respuns, ea me sărută cu șiroie de lacrimi. Asta se repetase de atâtea ori, încât prinsei ură contra lui și nu me mai înduplecară a-l numi „tată“.

„Eram cam de cinci ani, când în tăcerea nopții me deșteptară din somn. Mama eră lângă patul meu, grăbită a me îmbrăcă. Me inspăimîntai de albêta obrazilor ei; ea însă me linișci, că plecăm la alte locuri, cu omeni mai buni.

„Eșind pe o ușe din dos, ne așteptă o trăsură acoperită. Bieta mamă me sui, și urmîndu-mi, trase perdelele, încât se făcî întuneric de tot.

„Cum am călătorit și unde, nu mai știu. Mi-a rămas însă în minte, că dîle întregi am călătorit, oprind apoi la marginea sgomotôsă a unui oraș; o cabrioletă ne conduse la un otel postat după o păduriță de mirți și odeandrii.

„Vre-o doi ani am trăit retrase, mama plîngea mult, și me instruă în cetit și scris. De o întrebam de cauza durerii, me luă la pept, cu mu ta sa, desperare.

„Cu incetul băgai de sêma, că ea nu mai pîrtă petrii scilpicioșe la grumaz, ier unele din mobile începî a perî. Atunci pricepui, că ni se schimbă sôrtea, după cum schimbarăm și noi luminosa locuință, cu alta mai mică și seracă. Mănile mamei ce reversau odinioră raze din giuvaerele lor, acum prinseră a lucră; eu ênsa-mi umblam la școlă cu niște fetițe desculțe ce vorbiau o limbă străină, limba lui Dante, pe care o învățai și eu curênd.

„De aci 'ncolo învățai a cunôșce lipsele, munca mamei abiă acoperia neajunsurile mai mari. Lucră cu sêptemănila pentru niște monede merunte; lucră adese flămîndă. Așa împlinii eu al decelea an, când mama începî a ieși dinineta, și se reîntorcea sêra cu parale. Nu șciam cărările ei, o gășiam însă abătută, tușind și încă frumoșă în palorea feței, și cu pêrul negru pus ca o corônă. Nu înțelegam neastêmpêrul cu care me rugă să rămîn în chilie, și să nu vorbesc cu nime în absența ei. Se superă forte spunêndu-i, că un domn ceru să deschid ferêsta ca să audă mai bine cîntarea mea. Îș recăpêta linișcea numai după ce veni bêtânul, oferindu-se a me instruă în cîntare.

„— Nu pot plîri! — răspuse ea rușinîndu-se de serăcie.

„Domnul surise ca un părinte, invoindu-se a me învăț și gratuit, numai ca să nu se pîrdă un talent ce descoperi în mine.

„Începui a studiă, cîntam școlă; buna mamă plîngea intreruptă de tusă. Deveni mare, afară de cîntul aveam inclinare și pentru pictură. În asta me îndreptă ea și eram răpîtă când sub degetele ei strêvedii infloriau cele mai admirabile regiuni.

„Angagiată la un teatru mai mic, pornii a căștiga și eu, când ea se bolnăvi vestedînd cu incetul. Îngrozită reveniam acasă gășindu-o tot mai slabă și tot mai topită. O auzii odată vâietîndu-se bêtânului meu învățator, că nu ar muri greu, știindu-me sub scutul unui prieten adevêrat. El o linișci asigurîndu-o de părinteșca lui iubire, ier ea i mulțami călduros. Mai multe dîle după asta se ocupă scriînd, apoi, devenind mai sfêrșită, chiar la al 15-le an al meu imi dase un pachet cerênd să jor că voi urmă în tôte povețele ei.

„Încată de plîns, făcui, și tot atunci cu mânia pe capul meu își închise ochii și muri!

„Trecênd eu la bêtânul protector, acela me învrednici prin lege de numele seu nobil. Studiînd și pîrtîndu-i mica economie, cetii tristețe remășițe ale mamei. Istoria i-a fost ca a multora, începînd cu amor și sfêrșind cu amăgire.

„Ca fêta mai mare a unui boer din Moldova, dînsa eră făgăduită vêrului ei, om bun dar de fire mărginită. După multe întêlîuri cu niște străini fruntași, ea făcî cunôșcînța baronului Arski, despre care se susținea că poșede moșii întinse în Austria.

„Tiner ca și ea, plin de ideale suridînde, prinseră iubire unul de altul, și știînd că nu vor primi învoirea boerului, Arski propuse a trece în altă țera și a se cunună. După multe șovăiri ale ei, învinse amo-

rul. Travestiți trecură granița, în sătuțul dintâi un preot cărunt binecuvântă legătura lor.

„Nu se opriră la moșile lui, ci la Paris unde dar-nicia tinărului baron deschise un rai soției sale. Frumseța ei fu fenomenală, și mulți invidiau pe Arski pentru adorarea cu care îl urmă ea ori unde.

„Doi ani după nașcerea mea a fost fericirea ei netulburată... dar de atunci soțul începuse să absenteze din cauza unor călătorii tainute, din cari se întorcea rece și posomorit.

„După o absență de mai multe luni, ea îl așteptă ieră cu dor și suflet deschis. El reveni, dar nu singur, ci cu un străin pe care îl presintă ca banchierul X. Și tot cu el veni de aci încolo, de și ea îl rogase a nu mai face acésta.

„Când veni el odată singur, rămânând mai mult și petrecând ca în vremurile antăului amor. Ea cu raiul în pept i aduse fetița, el cu spatele întors i dădă să înțelegă, că finanțele lui nu mai suportă podobește lucușoșe cu cari se obicinuisse ea.

„Oh! ea le-ar fi aruncat de mult. Ce-i trebuiau, când sorele vieții sale eră departe? Lucră bucușos pentru pânea țilnică, numai să fie tot lângă el.

„Ierăș rise el, și ierăș se posomori. Apoi lăudând grațiile ei, i spuse, că inebuni cu totul pe banchierul X. Ea întrerupse uritul discurs; el deveni mai lăudăros și mai nerușinat. Ea se clătina pe loc, el cu cinism perfect i spuse, că asta revedere e ultima, căci atât ea, cât și casa trecură în proprietatea bancariului.

„Ea i cădă la piciore, conjurându-l a nu glumi așa crud, torturându-și așa de cumplit soția, mama fetiței sale...

„— Soție? — întrebă el, — cine ne-a cununat? Servitorul meu. Îmi vei iertă acésta comedie. Eră unicul mijloc de a-ți calmă scruploșele bocituri...

„În acea noște mama părăsi dimpreună cu mine țera în care i se sdrobi inima. În Neapolea opri cu mórtea în pept. Suferința sufletescă și amarul serăciei o omorau, de nu eră mai înrădăcinată în ea mă-mescă.

„Cu frumseța ei plastică stătă sculptorilor ca model, până se apropiă mórtea și me încreștă bătrânului învătător.

„Când cetii hărțile ei, aveam ore-care renume; bărbați de frunte nu se sfiau a me adoră. Atunci trăs-nită de tristețe pătani ale mamei, prinsei ură asupra tuturor bărbaților, prefăcându-me în aceea ce sânt.

„Me slăviau ca pe un ânger din ceriu, eu ca demon i torturam. O jertfă îmi eră fieșce-care din ei, spre a resbună pe nenorocita mea mamă. Am sfărîmat credințe, batjocuriam altare, până după acea seră a lui Rossini, când primii cartea cu numele: Stircea.

„Întrebai atunci de patria dtale, de Moldova unde zăcuse légănul mamei. În culmea triumfului abđisei teatrului, ca să ocolesc cu un prieten lumea, spre a găsi ticăloșul om ce seduse atât de mișeșce o ființă nevinovată.

„Din întemplantare aflai între cunoșcătii Elmirei portretul lui Tasilo, ce sēmănă de minune cu acel ce-mi lăsase mama în hărțile ei.

„— Ce a urmat șciți, pseudonimul Arski și proprietarul Petrarski sânt o ființă cu ticăloșul înșelător! — încheiă Signora cu oboselă.

„Elmira îș șterse lacrimile, ier Stircea se înclină întrebând: „Ți-i mai bine?“

„Pacienta tăcū, dar apoi i luă mâna șoptind: Iertă!

„— Violă! — rosti el strebătut, — nu tu, ci eu trebuie se cer iertare; te-am judecat de multe ori nedrept.

— Să ne desamăgim prietenul meu, — dișe ea cu resignare. Ai meritat iubire, dar sórtea acelei mame iubite mi-a înădușit ori ce alt simțiment, afară de resbunarea. Scriptura spune: „Resbunarea e a Domnului“ și pentru acésta călcare chiemându-me vecia, asupra ta și-a Elmirei întore privirea-mi durerósă, ca cel din urmă adio!

— Oh! scumpa mea martiră! — esclamă Stircea sărutându-i mânilor albe și așternând cu dragoste mândrul cap pe peptul seu.

„Cu ochii spre el, ier cu stânga ținând pe Elmira, fața i inrumeni, pleópele se slobođiră încet, și Viola de St. Louis adormi blandă și împăcată.

„Mórtea veni în o clipă fericită, după cum dorise ea!

V.

De trei ori trecuse vėra peste simplul monument ce se boltiă asupra remășițelor artistei, și neveștedit trăiă suvenirul ei în sufletul Elmirei. Lăcrimă ori când zăriă admirabilul portret al Violei, ce-l comandase Stircea la un pictor vestit.

Vila din movila parcului își păstră caracterul idilic și acum după ce trecū cu tóte ale sale în moștenirea Elmirei. În salonul de cură și pe aleele umbróșe gemea mulțimea óșpeților. Dintre ei unii erau curioșcuți, de exemplu Marta ce vėjăiă în rară eleganță.

„Elmira o încungiură cu voia, pentru a nu deșteptă durerea ce-i sãpase atacând ce avea mai prețios, onórea.

Gustul Elmirei se distrãgea cu damele ce an pe an se încvartirau sub acoperișul ei. Erău mame ce nu cercetău bãile din lucș, ci pentru a-ș restaură sãnãtatea lor séu a copiilor pãtimași.

„Și iubiții ei o îmbucurau adese, prezența lor formă cea mai veselă sėrbãtore pentru ea. Iancu îș terminase studiarea, ier Lia ca nevistica unui invėtator harnic alergă după mica-i copilă ce se jocă de ascunsul, cu „tata moș“.

„Neperitor tesaur de simțimente îș aduse Elmira din calea pulberósă a vieții, mai neperitóre fu amintirea lui!

„Câte nu trecură de atunci, câte nu se schimbară cu bine și rėu, cu veselii și superări de mórte? Pėrul castan se mestecă cu fire arginție; anii o înșirau în urgisita companie a fetelor bėtrane, ce în noștea de Sânt-Vãsiu au să frece turnul bisericelor pãrãsire.

„Însė chipul ei nu eră sbėrcit, ci de o limpede serioșitate. Senină frunzăriă diuariul, și sprintenă se sculă când lãtratul lui Hector anuciă pe câte un străin.

„Cu puține țile înainte arse antăiul otel, silind óșpeții a-ș căută adăpost care în cotro. Și la Elmira veni unul desperat și rogãtor.

„Numai o chilie eră golă, și acolo introduse el o damă al cãrei exterior se ascundea în întunericul șerei.

„El nu remase cu ea, de și pãreau legați prin iubire ori înrudire. Ea trăiă pentru sine, și curiositatea Elmirei nu o conturbă, de și nu-i pãrea necunoscută figura ce se preumblă la brațul străinului numai când alții gustau odihnă.

„Sėptemăni trecură când vėntul aduse cvverta unei epistole, cu adresa: „Dnei Marta Dãrãvescu“.

„Elmira o redicã, neșciind cum veni petecul scris în grãdină. De atunci însė îș încordă atențiunea spre noua ei inchiriată.

„Ochii o convinsēră, că e Marta, acea Marta care prin flėc o pėtã așa rėu. Eră asta o întemplantare, ori numai capriciul ursitei? Ce făcea Marta, și cine eră bãrbatul cu ea? Se schimbăse ea, înru atât, cât uitând virtutea, porni în calea rãtėcirii?

Se frământă mult, cu maliția ce o apropiă a iubibilă de căderea dușmanei. Atunci cu triumful în față vădă pe acel străin intrând la Marta, și înmediat după el veni Dărăvescu ca turbat.

— Unde-i? — strigă el servitorei din curte.

— Cine? — se înholbă ea întrebându-l.

Nenorocitul eră așa de desaranțiat, glasul atât de aur, încât nu înșelă pe Elmira, că se pregătise de o scenă cum ar fi dorit din inimă ticăloșei femei.

Uitând că resbunarea nu e a omului, cu ură deslanțată sări prin alt ambit în chilia Martei, spunând ca spiritul iadului că: „Soțul ei o caută“!

Marta vădend schinteitorul triumf, fulgerată de asta veste, se zăpăci ca cel vinovat.

În apropierea pericolului cădă pe divan, ier Elmira deschidend o alta ușe, împinse fatalul străin în alta chilie, avend abiă atâta timp spre a trage cheia la sine.

Ca bălaurul jaluzei întră Dărăvescu, gata a omori fără sentință.

Dar cum se rușină găsind nevêsta nu lângă un înșelător, ci lângă o prietenă, pe care o asupriră așa de nedrept? Căit că dase credemnt unor denunciari mersave, se rogă a-i ieră pecătôsa suspiciune.

— Călcătorii de onore își primesc tot de una resplata, — duse Marta cu privirea în jos, — se mulțămim însé Elmirei, că ne-a scăpat de râteciri care puteau sê urmeze!

Elmira pricepă indoitul înțeles și declinând ori ce îndatorire se retrase.

Cine eră acum mai al disprețului: dama cea elegantă, ori fêta pe care se aruncase umbre dubioșe?

Oh! Elmira se simțîă așa de indestulită, că învinse dorul resbunării, fiind alêsă de sôrte a respłăti reul, cu bine!

Fălôsă ca la sevêrsirea unei fapte nobile îș duse: „Viêta pe lângă tôtă goletatea sa, are și momente frumoșe. Un ast-fel de moment precumpeneșce tôte, apoi fie restul vieții așa de doios ca și trecutul.“

Pentru întrêga lume nu putea sta între pârêți, cu gândurile și emoțiunile ce-o prêpădiră. Eși între ceriu și pământ, întovărășită de fidelul Hector.

Nu vădă norii, nu vântul încruciașat prin frunțetul înroșit al pădurei.

Eră adâncită, și nu observă până unde ajunse și că cănele o pârăsi. Se uită în giur, chemându-l de repetite ori. Voi a se întôrce, când i respunse un urlat după aceea sări și Hector, privindu-o ca și când i-ar spune ceva. Ea se aplecă neteșindu-l, și arêtându-i poteca spre casă. Intelegința lui pricepă porunca, dar urlând ierăș alergă spre o tufă îndepărtată.

Elmira șe scutură. Sinuciderile îș căutau asemenea retrageri. Totuș cunoscend têrêmul, îș inspiră curagiu plecând călêuzată de Hector.

Nimic estraordinar nu se ivi, ierba ca un covor eră necălcată, ier alunișul nici că se mișcă.

Atunci trăgend cu urechia în drêpta și stânga, un gemet slab strêbătău la ea. Tresări fără voie, ier cănele începă a schiouă pe lângă tufă. Se apropiă și ea cu câte un paș și cu-o frică nu de tot neintemeiată împinse crengile și găsi un băiățel înțepenit dar cu spume la gură și abiă câte odată resuflând.

Ori cum ar fi vrut sê-i ajute, nu putea din lipsa mijlôcelor. Si totuș trebuia ajutor grabnic. Il luă în brațe și cu asta povară eși la drum.

Intăia ingrigire fu a-i picură puțin vin pe buze, al deslegă din tricotel acrobatic ce atêrnau în fășii, și a-l pune în așternut. Până la sosirea doctorului, ea privi fața lui slabă, și pleopele invênățite. Un fir de pozoman i atêrnă după grumaz la un medailon din acele forme uitate, ce se mostenesc din neam în neam. Făr a caută

de conține ceva, il puse pe mêsă, aușind și pasul bêtrânului medic.

Acela fu suprins preste mesură prin asta găsiere ciudată. I cercă pulsul, ascultă respirarea rară, și-i frecă membrele înțepenite.

O slabă colôre se ivi, un suspin lung, apoi sorbind vinul cald cădă ca în letargie.

— Semn bun! — duse doctorul, — aibi însé grige, friguri rele vor urmă. Se pôte că móre, se pôte sê și scape...

Așă a și fost. Âncă în acea nôpte, după o căldură cumplită, veni delirul. Aiuria de tatăl seu, strigă mamei că nu merge cu ea, și ier gemea de fôme... de chinurile funiei...

Neînțelesele buiguiri nu aveau șir, pe Elmira însé prinseră a o interesă, erau rostite în o limbă curată și alêsă. Aușise de nenorociri familiare, de copii furati, acesta âncă putea fi un astfel de amărit. Aducendu-și aminte de medailon, il luă pripit, dar ori cât suci abiă deschise o parte cu o șuviță de pêr negru, la cealaltă nu nimeri mecanismul. Încordată de curiositate începă a-l apêsă din tôte părțile, când sări o pênă desfăcend cadra unei iconi, ce o uimi de môrte.

— Dșeule! — murmură ea, — e nălucă ori în adevêr e Severin, idolul juniei mele? Dar de eră icona lui, cum ajunse la acest copil, remas a unei trupe de comedianți? Unde eră el, și unde soția lui?

O cetă i se puse ca un nor. Lângă patul băiățelului cuprins de friguri, cercă esplicarea enigmei. Unele trăsuri corespundeau cu ale lui Severin; fruntea avea tot acea boltire nobilă, și ochii espresia visionară.

Nu eră altcum, pécatele părinților se espiau prin copil!

Oh! de ar fi putut tăcuta nôpte spune, ce gânduri a avut Elmira, cum i recoriă buzele aprinse, și cum se rogă lui Dșeu sê dăruiescă viêta acestui copil?!

Cum tremură figura ei întrêgă când în alucinările selbatice strigă pe tatăl seu, apoi ștergendu-i sudorea îș punea brațul după grumașul ei, șoptind: „tată, tată! de ce m'ai lăsat?“

Plângea lângă el, și se rogă sfinților sê-l scape.

Dar au trecut șese sêptemâni până se potoli delirul, lăsând urmele unei slăbețe scheletice.

În tôtă durata bôlei, Elmira nu se îndură a-l pârăsi nici pe o clipă. Corespondințe și lucruri stăteau începute, dar neisprăvite. Atunci doctorul i aduse un jurnal din capitală, în care un părinte îș căută fiul, descriindu-l așa, cât se potrivea de minune cu micul lor pacient.

Elmira nu rogă indeseert a încunoșciință pe nenorocitul tată, doctorul eră adevêrat prieten al omenimei pătimașe, și pătît din destul spre a ghici că de acest copil se legă o istorie întrêgă.

La opt đile încheiate opri o trăsură inaintea locuinței.

— E tata! — iubilă fetița Liei, alergând spre Elmira ce eși în ambit.

— Nu e drăguță! — respunse ea, când un bărbat plecat se presintă ca nenorocitul părinte ce-ș caută fiul.

Îndată il conduse lângă patul copilului dormind, ce nu șcicia, că tatăl seu picat în genunchi plânge rarele lacrimi de bărbat. Numai târđiu îș aduse aminte, că âncă nu rostise nici o vorbă nobilei femei, ce ingrigise tesaurul seu.

Ca amêtit se clătina inaintea ei, exclamând:

— Elmira, dnă! în casa dtale ne aduce sôrtea ierăș la olaltă? Mi-ai scăpat mai mult decăt viêta, cum sê-ț mulțămesc?!

M a r i ó r a.

— Viată pentru viață! — țise ea provocându-se la acea catastrofă, când el o scose din furia cailor.

El i sărută mâna cu adâncă reverință, și s'ar fi ușorat povestindu-i câte a pățit de atunci. Dar ea fără afect îl întrebă de vré să vegheze lângă fiul seu, astfel se îndepartă ea.

Linișcea ei atinse sdrobotura mai grea a peptului seu. Sub convulsivitatea unui oft șopti: „Adio dna mea! merg lângă el!”

Tăcerea nopții se aședă cu aripi de plumb. Nici câinii nu lătrau, nici buhele din turnul bisericii nu țipau.

Severin frânt se răzima de scaun, urmărind fieșcare tresărire a băiețelului adormit. În chilia vecină petrecea Elmira la ameruntele juniei, la fericiri, amăgiri și resignări.

Ca și atunci, își îngropă fața în perina tapiseriei, ca și atunci știu că acel amor nu s'a stins, nici nu a murit de multele necasuri ce-a prestat!

Numai o ușă i despărția, de avea mai multă inimă decât minte, l'ar fi iertat, dar așa tremurând își țise: „Odată am căutat fericirea, mărgininu-mi esistența pe amorea cătră el. Mi-a călcat inima, mi-a ruinat credința și-a — fugit. Ne-am mai întâlnit, nu mi-a făgăduit mult, dar nici pe acele nu le-a împlinit. Acum are alte datorințe asupra-ș, voi tăce chiar să mi se frângă inima!”

* * *

Așa trecu mai multă vreme. Emil, numele băiatului, eră scăpat prin tratarea de care îl împărtășiră, ier tatăl seu îmbucurat de present uitase nenorocirile, dar se temea de viitor.

Cum se sfârșesc toate ce au început, așa se încheiau și aste obicinuințe a vedé pe Elmira prin cuină și curte, cu fetița în brațe ori lângă băiețel seu. Cât de părăsit eră să fie după plecarea când nu va mai auđi graiul ei, și ritmicu-i paș ce resonă ca o armonie pentru el?

Pentru întâia oră avu Emil iertare d'a petrece în aerul tómniei. Doctorul eră cu el, ier fetița fugia după niște fluturi pistriți. În grădină tăia Elmira ródul unor curpeni de via, Severin i admiră grația mersului, ce îl răpise de atâtea ori în flórea tinereței ei.

— Dta aici, și așa izolat? — întrebă ea observându-l.

— Visam dnă! și altcum sânt datat cu singuretatea, viața întregă mai că mi-a fost așa, — respunse c'un amestec de amar și doioșie.

Ea îl privi ghicind, că chinuri grele i se sălășluiră în suflet.

— Și dta nu-ai pe nime să-ți porțe grige, pe nime care să te înveselască? — întrebă ea după o pauză.

— O femeie bătrână imi duce economia, și Emil redat de ceriu imi va fi totă bucuria, — respunse cu sinceritate deplină.

— Locuiești și acum în Z.?

— Da! și eram îndestulit, până nu erupseră nenorocirile. Acum fireșce! inclin spre misantropie.

— Odinióră nu aveai asemenea dispozițiuni.

— Adevérat! dar un abis s'a săpat între odinióră și acum. Astăzi me feresc de familia și de societăți, de când me părăsi soția...

Se întâmplase dară nenorocirea! Ea ce îl luă din specula poziției sale cinstite, i respălțise cu rușine?

— Dar cred că dta ai fost cruțată de colțul reletelor, — îngână el doios. Ce fac părinții dtale, și ceialți cunoscuți? Vai! cum trec toate, cum se strefórma toate! Numai dta dnă ai remas cruțată de timp!

— Cruțată când ierna imi zace pe cap? Dar ce me numești tot dnă? — întrebă cu fetescă sfiire.

El își innălță figura, nesigur de auđise bine ori ba?

— Ne-ai uitat așa desevérșit, dle Severin, încât nu te-a mai interesat sórtea nóstră? — impută ea întristată.

Oh! cu ce nădușelă bêlbăta el:

— Dna Dărăvescu mi-a spus, că te-ai măritat.

(Finea va urmă.)

Emilia Lungu.

E u g e n i a.

Ochi mai dulci, mai plini de farmec nu pot străluci în ceruri,

Inimă mai iubitóre în a lumii largi misteruri,
Glas mai blând și mai poetic, un suris mai grațios,
Un păr — plete lungi — mai negru decât negrul abănos,
N'am vėđut, nu vėđ și pôte nu voi mai vedé pe lume!
Suflet ângeresc sub trupul gėnualului teu nume
N'a purtat nici o ființă pe pământul gol, pustiu
De așa minuni divine cu graiu dulce și ochiu viu!...
Mlădiósă ca silfida și ca đina din poveste,
Pe pământ, inimei mele duci a fericirii veste,
Auđind ceresca-ți vóce pretotindeni și ori când
Cu a ângerilor harpe pintre stele resonând!...
Din a tale priviri blânde, languróse și senine
Nasc oftările duióse séu zimbirile divine,
A minutelor trecute depărtat de chipul teu,
Singur, și când numai ție me 'nchin ca lui Dumnezeu!
O zefir primăvėratic sbori cu gându-mi, mergi în pripă,
Smulge inima-mi, o pórta pe-a ta falnică aripă,
Pân' ce vei vedé pe draga-mi, gingaș pușcor ceresc,
Și-i dá inima mea tótă, tot, ce pentru ea simțesc!...

Petru V. Grigoriu.

Suvenirii și notițe de călătorie.

(În Transilvania, România și Dobrogea.)

(Urmare.)

— Numai de-oi căpeta, s'au cam cumpărat toate, ungerii se înbulzesc cât n'ai crede.

Și în adevér abiă am căpėtat un parterre.

Atunci am avut prima ocașiune să admir talentul acestui mare artist român. Inse aș fi dorit a-l mai vedé odată după 10 ani, ca să fac asemėnare între atunci și acuma.

Petrecearea mea aci a avut efectele cele mai bine-făcătóre. Apa marină a influințat de minune bine. Eram mēreu vesel... Dar cu cât se apropiă momentul despărțirii și plecării mele, deviniam mai reu dispus și mai tăcut. În cėsul despărțirii dela amicul meu Drăgescu, unde am petrecut atâte dille fericite și de cătră care am fost primit cu atata dragoste, eram atāt de emoționat, încat darul graiului se părea că voieșce a me părăsi, eram tare stângaciu. La gară me petrecură mai mulți prietini între cari și un brav profesor dela liceul din Ploiești, Negoescu.

Constanța, mai repețesc și la acest loc, are mare viitor. Guvernul român, ca și ori care Român, trebuie să se țină bine în vedere și să uie un minut însemnătatea acestui oraș atāt ca port, cât cu deosebire ca baie de mare. Ce fericit ar fi acel moment când toți boiarii și toti cei iubitori de distrageri plăcute ar abđice de cėsul de băi străine pr. Carlsbad, Ischl, Marienbad, Gasteinberg, Mehadia, Borsec, Tușnad, ș. a. și ar preferă cėsul său decă le trebuie băi

în munți cu aer curat și reșinos, aicea sînt Carpații. Unde aflî mai frumoșe, mai sînătose și mai romantice locuri decît în Carpații noștri?! De ce sî nu rămîna banul românesc în România și la Romîni, de ce sî ridice Românii cu banilor băi și orașe străine? Pentru ca sî fie în loc de mulțumre și insultați precum s'a întemplat acêsta de repețite ori? Teoriile economiei naționale comandă ca fie-care bun cetățan sî lucreze într'acolo cu banii românești sî rămîna în țēră.

Dar apoi și din altē vederi, din vederi ale economiei fie-cărui om. Ce rațiune este d'a cheltui 3—4 mii de franci la băi străine, pe cînd în Constanța un om pōte eși cu o cheltuielă de 3—4 sute de franci la lună, ma chiar și mai cu puțin cu 220—250 franci la lună.

O dorință aș mai avē sē spun la acest loc, apoi terminez cu acest capitol.

Starea Dobrogei pînă la predarea ei Romîniei se vede, cā nu a favorit jidanilor a se colonisā precum s'a întemplat acêsta d. e. în România și cu deosebire în Moldova. În intrēga Dobrogea nu se vor fi aflānd decît cam o mie de ovrei. Dupā ce a devenit Dobrogea în mînile Romînilor, dupā ce constituțiunea Romîniei este una din cele mai liberale, me tem cā în scurtā vreme va fi inundatā astfel de acești ōmeni-parasiți, încāt va fi a dōua Moldova, de nu chiar o Galitiē. Guvernul deci ar trebui sē fie cu multā bāgare de sēmā, cu multā rigōre. Guvernul trebuie sē iee tōte mēsuriile cele mai energice contra impoporării Dobrogei cu fii de a lui Israil.

Viitorul Dobrogei este condiționat ca sē nu se permitā ovreilor a se incuibā aci.

XXXVII.

Cînd am sosit la Cernavoda, erā prē de vreme, mai aveam sē așteptām pînă la sosirea vaporului aprōpe un cēs. Acest timp l'am folosit pentru a-mi înmulți cunoștințele, cu mai multe persōne; cu cāpitanul de port al Lloydului austriac, Lalescu, român bānațan, cu alt funcționar tot dela Lloyd, Encescu și cu mai mulți oficiali garnisonați aci. Cu acești domni am petrecut acel timp în mod fōrte plăcut. Vaporul pe care am imbarcat erā tot acela cu care am venit dela Cernavoda, „Széchenyi”, și tot acel cāpitan de vapor carele își esprimā bucuria cînd me primi în vapor.

Cînd a plecat vaporul dela Cernavoda, erā sēra tārdu, care impregiurare me lipsi de plăcerea de a vedē ținutul pe ambele maluri ale Dunārei. Dela Cernavoda pînă la Brăila am avut o singurā stație la „Hirsova”, un orașel mic de vr'ō 2500 locuitori, carele a fost martore la multe lupte între Turci și Ruși și unde și astăzi se mai aflā niște ruine, ca remășiță tristă de pe un timp străvechiu cînd Hirsova erā o însemnatā fortărețā. Inșē, ca și Cernavoda, pōte sē aibā viitor frumos, avēnd o poziție favoritōre, cu deosebire pentru comerț.

Dupā ce am trecut dela Hirsova, nōptea intinse un vēl atāt de des, încāt abia puteam vedē țermurii Dunārei. Eram obosit. M'am scoborit de pe acoperiș. Cele ce am petrecut pînă dimineța nu vi-le povestesc, pentru cā tōte sînt visuri, unele mai frumoșe decāt altele.

Cînd m'am sūit pe acoperiș în dimineța dela 1 august, nu mai eram depārte de Brăila. O mulțime de catarge și catargele dela dūeritele vasā ce se vedeau în portul Brailei, ne anunțā acēsta. În societatea unui d. St. B. profesor la Bărlad, cu care am făcut cunoștință încă pe celele dela Constanța la Cernavoda, am tras la otel Hugo.

Me va iertā iubitul cetitor, decāt înainte de a-

continūa povestea, voi vorbi ēeva mai pe larg despre Brăila.

Brăila este, dupā numarul poporațiunii, al patralea oraș din România. Are la 42,000 locuitori. Iēr dupā aranjament și frumșețe il putem pune îndatā dupā București. Brăila este un oraș comercial de ordinul prim și este rivală cu Galați. Este situatā pe un platou de 25—30 m. peste nivelul Dunārei. Stradele sînt frumoșe și largi, asemenea piațele. Dintre piațe cea mai frumoșă este a St. Michail în centrul orașului. Acēsta piață are formā de patrat și un parc frumos în centrul cārui se aflā biserica St. Mihail.

Interesant este cumcā tōte stradele din Brăila sînt lungi dela 1000 m. pînă la 3200 metri și în linie ōblă, iēr piațele în figuri geometrice de pătrat, oblong, Hexagon, semicerc, spațioșe și cu plantațiuni. Are 12 biserici dintre cari 7 românești și anume: bis. St. Michaila ziditā pe ruinele unei gēmie (moșee) de ducele Mihail, biserica St. Nicolai, a St. Spiridon, a St. Petru, a St. Constantin, a St. George și a St. Marie. O biserică grecēscă, una rom. cat., una evangelică, o sinagogă și o biserică lipovanā în care se predicā ruseșce.

Are vre-o 14 piațe publice și o grădină publică fōrte frumoșă în forma unui triunghi de vre-o 300 de metri în lungime, care în sērbători cu deosebire este indesatā de public.

Brăila este reședința prefecturei județului, a sub-prefecturei, a tribunalului judecătōresc. Are o școlā primarie de băieți și una de fete, un gimnasiu, mai multe pensionate pentru copii și copile; o stațiune meteorologică sub conducerea d. Dr. Hepites; 2 tipografii; o capitanie de port; o garā de fer; o poștā centralā; mai multe oteluri și o mulțime de cafenele. Are tērg în tōtā sâmbăta și în 6 Decembre tērg mare (bālcu.)

În vechime a fost cetate veche. La 1475 Ștefan cel mare tăbērānd asupra lui Rad, Domnul Valachiei, a ajuns la Brăila și a aprinsu-o. La 1573 Ion Domnul Moldovei o lovi cu furie și ucise pe tōți Turcii din ea. La 1659 Mircea Domnul Valachiei o arse pentru a alungā pe Turcii din ea. Pînă la 1828 a fost stăpānitā de Turci, cînd Rusii și Romîni au luat-o cu asalt derimāndu-i zidurile prin esplosiuni cu mine. În memoria bătăliei din acest an ducele Michail a rēdicat un monument fōrte frumos carele se păstrēzā cu multā îngrijire.

De și Brăila a suferit mult prin resbelurile orientale, la cari totdeuna a fost în cale, a făcut progrese mari. Cine a vēdūt Brăila înainte cu 25—30 de ani, va admirā progresul ce a făcut, va sta a nu o recunoșce. Iētā ce scrie Patric O'Brien, un jurnalist irlandez, corespondinte la o fōie englesă în a 1853, cînd erā resboiul de Crimea.

„Așā numitul oraș Brăila erā un șes mare arenos, pe care erau imprășciate ici și colea cāte o casā. Pe malul riului se aflā un lung șir de prevălii și magaziniuri... Afară de deșert n'am vēdūt nicāiri un loc așā umplut cu [pulbere]*. Se pōte, cā acēsta icōnă este încātva esageratā, darā cu tōte aceste ne procurēzā o idee despre starea Brăilei de atunci. Ce diferință mare între Brăila de atunci și între cea de acuma! Atunci o pustie, acum un oraș în cel mai frumos stil occidental, cu case frumoșe, strade lungi și largi, impodobite cu arbori, pavate cu petri cubice. Casāle sînt de regulā numai cu un etagiu, și numai puținē cu 2 și 3 etage. Căusele sînt tot acele ce sînt și la București.

Interesantā este așā, numita „baltă” ce se aflā din jos de Brăila și se estinde pînă la gura Seretului în o lungime de 12 chilom. și de o lățime la unele locuri pînă la 8 kilometri. Acēsta în adevēr meritā numirca

de Henke, Rumānien, Otto Wiegand Leipzig 1877.

ce i-s'a dat, deoarece este foarte avută în belți, ape stagnante și foarte tare espusă la inundările Dunării, peste al cărei nivel numai puțin se ridică. Acest teritoriu mai întreg este acoperit cu trestie. Cu alte plante nu se poate cultiva. Din această cauză comunicațiunile cu Galați trebuie să se facă un ocol foarte mare, deoarece construirea lor paralel cu Dunărea este imposibilă. Când s'ar pute construi drumul de fer dealungul Dunării, s'ar câștiga la $\frac{2}{3}$ din lungimea lui.

XXXVIII.

Despre petrecerea mea la Brăila puține am de povestit, pentru că îndată în ziua 1-a am și călătorit la Măcin, unde șciam cumcă se află o vegetațiune frumoasă, unde renumitul botanic Victor de Janca a descoperit mai multe plante nouă.

Timpul ce l'am petrecut aci, l'am folosit pentru a cunoșce Brăila mai de aproape la ce mi-au dat mult ajutor amicii mei, I. Rusu funcționar de poștă și E. Sidor inginer la calea ferată. Timpul eră favoritor însă o căldură tropicală.

La Măcin am petrecut 2 zile în cari am recoltat plante pe malul canalului Măcin, cât și pe un platou ce se află în dosul orașelului Măcin și pe cotele muntelui ce se ridică spre ost dela Măcin spre Greci.

Măcinul este un oraș plin de viitor. Situațiunea lui în fața Brăilei și vecinătatea cu Galații va contribui și mai mult la înflorirea lui. Astăzi are o poporăciune de vr'o 4000 între cari majoritatea o fac Români. Măcinul este aședat pe cota unui platou în apropierea canalului numit a Măcinului. Acest orașel a avut mare însemnătate în resboiurile orientale. Pentru Turci eră unul din cele mai însemnate puncte strategice. Canalul Măcin este un braț al Dunării mai așa de mare ca și fluviul principal ce se ramifică din jos de Hirsova respective la Gura Jalomiței și se împreună cu matricea (matca) din jos de Brăila. Atât Măcinul cât și canalul acesta au jucat un rol însemnat în resboiul din 1877—78.

Cel d'ântăiu tun ce a sunat între armata rusescă și cea turcescă a fost la Brăila și Măcin, în 22 aprilie v. 10 césuri dimineața, când cetățenii Brăilei s'au treșit dintr'una cu 5 giulele în mijlocul orașului, după cari au urmat o mulțime altele.

Cel d'ântăiu corp de armată rusescă ce a trecut Dunărea a trecut pe la Brăila și Galați sub conducerea generalului Zimmermann, după care a urmat îndată ocuparea Dobrogei și retragerea tuturor trupelor turcesci.

Trecerea s'a făcut pe la Podbași în 23 junie.

Termurile Dunării la Brăila eră apêrat de 4 baterii artilerie rusescă, 2 din sus și 2 din jos de Brăila. Afară de aceste mai eră închisă Dunărea din sus și din jos de Brăila, precum și gura canalului Măcin prin așa numitele torpile defensive.

În canalul Măcin s'a întemplat cufundarea a 2 monitoare turcesci: Lutfi-Djelil și Hefsi-Rahman, cel d'ântăiu prin un proiectil de tun, ier al doilea prin o torpilă ofensivă.

Cred cumcă cetitorului voui face o plăcere decă la acest loc voui face o descriere mai largă despre aceste evenimente și respective voui reproduce acele descrieri din Resbelul orientale ilustrat.

Evenimentul cel mai însemnat și mai îngrozitor la începutul acestui resbel s'a întimplat la 11. n. Bateriile n. VI și VII. ce erau postate la partea sudică a Brăilei au observat încă înainte de amedi manevrând 3 năi de resbel între Măcin și Ghecet. La bateria ce

eră postată la nordul Brăilei, n. II., se află generalul comandante din Brăila Satoff și conelul Strukoff pentru a observă mișcările acelor năi. Pe la 2 ore se opriră 2 din aceste năi în canalul Măcin la distanță de 3000—3500 de pași între cari monitorul Lutfi Djelil comandat de Nehil Bey cu 5 tunuri, 200 soldați și 13 oficiri, cel mai mare vas din întregă flotila turcescă de pe Dunăre.

Precis la 2 ore se deschise focul de cătră bateria n. II. după care îndată a urmat și de cătră bateria n. I. Monitorul L. D. a remas nemișcat, vasul mai mic se trase spre malul drept. Canonada a durat $\frac{3}{4}$ de ceas, fără ca monitorul să respundă prin vreo descărătură. În fine cădă un proiectil rusesc între catargiurile vaporului.

Monitorul însă remase nemișcat. După câteva minute se vede plecând dela monitor o barcă cu 8 luntrași între cari s'a aflat și admiralul Biyuc pașa, cari au dispărut între tufișurile de salce dela lacul Măcin.

Canonada se continuă. Deodată se zări eșind din monitor un fum ce se tot îngroșă. Curând se născu o flacăra ce se înalță spre ceriu ca din un vulcan. În curând totul se învălui în un fum gros carele se ridică deasupra Balcanului și se amestecă cu norii. Se auși o pocnitură surdă. Urmă o detunătură grozavă prin aer. Pământul se cutremură, însă monitorul nu se vedea.

Monitorul se cufundase de tot, cu tot ce eră pe densul. Numai vârful catargului se mai vedea plutind pe apă. Fusese lovit de un granat și de o bombă în partea cea mai vulnerabilă adeca prin hornet în mașină și de aci în camera de pulvere care implută fiind de proiectile și de pulvere, s'a aprins și a produs esplosiunea și nimicirea totală a monitorului.

După această îngrozitoare catastrofă celelalte 2 vasă o apucară la sănătoșă fără a se cugetă ca să scape vre-o vieță omenescă, ceea ce o putea face decă inarborau o flamură albă. Ajutorul generalului rusesc Sotoff sosi pré târșiu, n'a putut mântui decă un singur rănit.

Al 2 eveniment a fost aruncarea în aer a vasului cuirasat (corveta) Hefsi-Rahman, carele pe scurt s'a întemplat în modul următor:

În sêra de 13 spre 14 maiu s'a observat din Brăila cumcă monitorul cel mai mare din cele 3 vasă turcesci începă să se încăldască, ceea ce făcu a se crede cumcă monitoarele turcesci sânt decise se dêrime Brăila.

Majorul român Murgescu ce eră atașat pe lângă comandantele marinei rusesci concepuse planul încă de mult cu oficirii de marină ruși, locotenenții Dubașoff, Șistakoff și Petrow de a atăcă monitoarele turcesci din fața Brăilei.

În 12/24, acești oficieri ș'au făcut planul și pregătirile pentru atac pe canoniera română Fulgerul, în urma cărora espediția trebuia să se compună din 4 șalupe cu vapor armate fie-care cu câte 2 torpile de atac. Doue din aceste șalupe trebuiau să atace cele 2 bastimente cuirasate, ier celelalte 2 să fie de rezervă, adeca să mêrgă în cas de neishândă a unei șalupe, ca să atace, seu să dee ajutor șalupelor de atac în cas de nenorocire. Ordinea de atac eră astfel. Șalupea română Rîndunica condusă de majorul Murgescu și locot. Dubașoff cu 10 marinari rusi eră prima șalupă de atac în contra monitorului cuirasat turc. Șalupea rusă Xenia condusă de locot. Șestakoff și Petrow cu alți 10 marinari trebuiau să atace canoniera cuirasată. Celelalte 2 șalupe rusești Andea și Gighit conduse de aspiranții Pierseni și Galle cu câte 8 marinari remase la rezervă.

Prima încercare s'a făcut în sêra dela 12/24 la

* Resbelul orientat ilustrat de dr. A. P. Alexi și M. Pop p. 395—396, 403—406.

10 césuri cu tóte 4 șalupele. Mărinarii intrară în ordinea amintită în canalul Măcin pe la Ghecet. Se mișcau cu multă atențiune și fórté încet, căci aceste șalupe nu erau anume construite pentru portare de torpile și făceau mare șgomot când mergeau iute. Abiá după 4 césuri ajunse a puté vedé bastimentele turcești. „Rândunica“ se aflá numai la depártare de 2 metri când capétá informațiunea cumcă mașina la o șalupá nu merge bine, deci trebuiá a se rentórce și a amána expediția pe a dóua sérá.

În séra de 13, observându-se pregătirile acestor bastimente și după ce s'au esaminat bine șalupele, la staruința maj. Murgescu s'a decis atácarea înainte de a se prinde de veste.

Pe la 12 césuri Rândunica plutiá în fruntea celorlalte șalupe în canalul Măcinului. Ceriul se limpedise de nori, cu tóte că seninul nu mulțumiá pe expediționari, ei înaintará hotáriti. Mai erá un kilometru până la monitorul turcesc, când sentinela inimică dede alarmá. Turcii apucará armele din tóte 3 bastimentele și cu un șgomot nedescrictiver descárcară o plóie de glónțe asupra expediției.

„Rândunica“ la prima giulea se repeđi cu iutéla cea mai mare ce putú s'e i-o dee mașina, prin plóia de glónțe, spre monitor (erá 2 césuri 45 m.) și lovindul cu torpila, i lovi pánțele de începú s'e se cu-funde.

Șalupa románescá condusá de Murgescu, isbutise a sfármá monitorul, dar un pericol amenințator se redicá asupra ei. În momentul isbirii se redicá în sus o columná giganticá de apă mestecatá cu sfárimături din monitor și căđú copleșitor asupra Rândunicei. Șalupa încárcată cu apă își perdeá equilibriul.

Murgescu vedénd periclu se repeđi la cármá la prova șalupei și încurágiá pe mateloți la scóterea apei, după aceea se duse la mașiná și puse în funcțiune robinetul pompei. Astfel grațiá sângelui rece al majorului român, șalupa începú s'e-și dobéndescá equilibriul mergénd cu mașina înapoi prin plóia de proiectile aruncate de pe celelalte bastimente turcești.

A dóua șalupá, Xenia, vedénd, că e cu neputință de a mai atácá canoniera, pentru care erá destinată, din cauza focurilor artileriei și infanteriei turcești, se pázi și d'nsa asupra monitorului și-i dede o lovitură de grație. Cele dóue șalupe dela rezervá remaserá în urmă.

Murgescu asécúrándu-se despre starea Rândunicei așteptá sosirea celorlalte 3 și pe la 4 césuri deminéta plecará în d'érépt.

Turcii de pe vaporul Arcadion aruncará neincetat proiectile și se încercau a o deoancorá pentru a urmări șalupele.

Expediția se rentórse fericită fără a fi perdut vreun om și conducătorii furá primiți cu entusiasism de comandantele general al Rusiei și s'erbătoriti de statul major rusesc.

Meritele superióre ale maj. Murgescu și curagiul seu furá oficial recunoscute de Ruși; actul seu fu pus în ordinul de đi la tótá armata.

Aceste dóue monitoare au ramas inecate la fundul canalului. Abiá în véra anului 1880, chiar pe timpul când am trecut eu la Măcin, se pescuiau aceste monitoare fiind favoriți de împregiurarea, căci nivelul apei scăduse fórté însémnat încát o parte erá la luciul apei.

(Va urmă.)

Dr. A. P. Alexi.

Obiceiuri chineze.

Originalitatea obiceiurilor chineze oferá varietáti infinite. Este o miná ne secată de suprinderi. În China

rescriptele imperiale sânt scrise cu cernélá și sânt lucruri sacre. Acest us a cernelelor roșie pentru actele oficiale este unicamente rezervat imperatorului afará de rari excețiuni. Rescriptele séu simplele acte semnate de Fiul Cerului (așa se numește imperatorul Chinei) au avut tot-dé-una o valóre ne apreciabilá în Imperiul Ceresc.

Mai înainte imperatorii chinesi nici nu luau ostenéla de a sémná. Ei se márginau a-și muiá degetul arétator și cel scurt în cernélá roșiá și aplicau degetele pe hártie. Ei se ștergéu de hainele lor, cum fac școlarii ce-și murdáresc degetele de cernélá. Înnałti mandarini, membrii marelui consiliu, asemenea luaserá obiceiul de a sémná cu degetele. Cu degetul arétator muiat în cernélá roșiá, făceau o pétá pe actele ce li se supuneau. Unii mari funcționari făceau mai mult: ei își muiáu palma întrégá într'un vas cu lichid roș și o turnau pe actele oficiale. Acest us afará de aceste a fost practicat de toți suveranii Orientului.

Pasiunea Chinesilor pentru autografele suveranului seu, a mandarinilor este fórté mare. Ambasadorul lui Ludovic XIV, trimis pe lângá Kang-Hi cu presente, se duse într'o deminéta la palat spre a se informá de sánéitatea împérorului. Oficierii corónei i aduserá un mic petec de hártie patrat pe care erá scris cu cernélá roșiá: „Eu sânt bine!“ Mai multe personagie chineze au oferit până la o mie livre spre a posedá acel prețios autograf.

În lipsá de autografe imperiale, amatorii scriu pe eventualiele lor semnătura roșiá imperialá. Se știe că eventualiul este o parte integrantá a costumului național chinez. Fie frig séu cald, plóie séu ninsóre, ori ce Chines cum trebuie ține eventualiul în mână la visitele de ceremonie. Cea mai mare satisfacere pentru posesorul eventualiului este de a arétá întrevorbitorilor sei câteva cuvinte scrise pe eventual de o mână augustá séu ilustrá. Afará de aceste Chinesii profesézá pentru ori ce autografe în genere o stimá nemésurată. Cadoul ce fie ce Chines ține ca o glorie de, a oferi este autograful seu.

Inriurirea tutunului asupra dinților.

Într'una din cele din urmă ínrtuniri ale societáti odontologice din Marea Britania, dl Hepburn a comunicat un memoriu privitor la ínriurirea ce are tutunul asupra dinților.

Dénsul considerá acțiunea nicotinei ca folositoare și fumul tutunului ca puténd opri alterările corupétóre ale găunoșiei în cavitáțile dinților; íncliná asemenea a crede că negrul depus pe dinții fumătorilor inconsigibili e format dintr'un cárbune care în general se depune chiar pe locul unde apare mai adesea găunoșirea dinților și pe care de obicei nu se atinge cu peria de dinți.

Când cineva cautá a rádicá acest strat cu un instrument ad hoc, recunósce lesne în smálțul corupt, astfel scos, presința pulberei de tutun.

Cá tutunul a contribuit în parte la acésta găunoșire a dinților nu putem tágádui, dar credem că acésta provine mai mult din obiceiul ce au unii fumători de a (machoner) țigările, și în acest cas, acțiunea nicotinei devine fórté slabá.

Experiența celorlálți oratori a venit s'e conforme opiniunea dlui Hepburn; dl Oakley Coles totuși atribue găunoșirea smálțului schimbárilor de temperaturá, pe când dl Arthur Underwood susține că fumul are o ínriurire rea asupra gingeilor și asupra nutrițiunii dinților.

L. C. R.

SALON.

D i n B o r s e c .

Cred, că lumea mare va dori, să știe ceva despre Borsec, și cu deosebire stimabilele cetitoare.

Făcând un drum în comunele românești din marginea Moldovei, la reîntorcere având a trece chiar prin Borsec, m'am oprit o noapte și o zi.

Sesonul e deschis, ospetii curg din lumea largă și plăcerile îmbetă o lume.

În aceste zile, Borsecul îți apare ca și în presera unui bal.

Amicul și amica, cu cari încă ieri ai petrecut împreună, azi nu-i mai poți cunoște, pare că nu numai vestmintele, dar și fața li-i schimbată.

Aici întâlnesc o amică, me salută de binevenire, eu o privesc uimit.

Ieri eră încă pârliță de rațele sorelui dela țără, și azi e albă și transformată de nu o mai cunoști.

„Afurisită vietă” — am exclamat înaintând gânditor spre isvorul Kossuth, printre aleiuri îmbetătoare și printre brați umbroși.

Cum nu aș fi dorit să petrec vre-o săptămână între aceste frumuseți, dar drumul meu încă e departe și trebuie să pornesc.

Kossuth-kut e poziția cea mai frumoasă și mai retrasă, deci de cărări se pierd printre brați, și unde și unde află câte un scaun, ori o pagiște invitatore la un moment de repaus.

Aici cântă musica demineța, aici se întâlnesc cu deosebire ospetii, aici... dar destul atata.

Eră cam la 7 ore sera, și eram singur și perdut în gânduri.

Departa se audia cântecul unei paserele, și în giurul meu sborau momentele cele mai dulci din vietă, când Dumneșeu și lumea promițându-mi ceriul, m'au făcut să doresc visuri morganice.

Colo după stânci se audia bucinul, poeticul bucin. păstorul chieamă la țelă boii rătăciți prin poieni — și versul lui clatină munții și alergă departe-departa.

Oh! — mi-am șis, — ori și unde ar merge omul în lume, și ori de ce plăceri și frumuseți se fie încungiurat, el nu pôte să uite, și iubeșce a nu-și uită de zilele frumoșe.

Suveniri, suveniri! de ce durați voi mai mult decât o clipă?!

Dar eu scriu cu totul altceva de ce mi-am propus, cer scusele gentilelor cetitoare, pôte că bine șciu și domnia lor cât e dorul de țelhariu!

România e binișor represintată în Borsec, durere că după atâți ani de încercare, se mai află boeri cari buna oră ca principele C., numai pentru hrană și quartir plătesc 500 fl. v. a. pe 2 luni în otelul Melik.

Și! și apoi bătrânii din aceste părți spun, că au fost sesonuri, în cari au ramas în Borsec dela boeri și câte 50—60 mii de galbeni.

Românii Transilvaneni cam merg pe la Sân-George și bine și fac, trebuie încungiurate acele băi, unde vietă e românească, unde petrecerile sunt inocente și de unde omul pôte să ducă suveniri dulci și neuitate.

V. B. M.

Dela băile Mehadiei.

În 21 l. c. a sosit aici un mare caravan de literați și artiști magiari.

Erău încă sub impresiunea buneii, ba putem dice galantei și cavaleresceii primiri din Turnu-Severin.

Acii furé întimpinați la pragul parcului de comitetul arangiator, în frunte cu directorul băilor. Acest din urmă li-a ținut un scurt discurs de bineventare. A respuns Urváry, mulțămind și inonând dorința lor d'a puté acii continua fraternisarea magiario-română inaugurată în România, respective d'a revangia pe români de simpatia ce li-au manifestat.

După acésta a bineventat în limba magiară dr. Csabatary (armean din Transilvania) pe delegatiunea română represintată prin căpitani d'artilerie Drăgoescu și Alexandrescu. Oratorul a terminat cu: „Trăiescă România, trăiescă regele ei Carol și guvernul român!” Acestuia i-a respuns Drăgoescu în termini aleși, mulțămind de urările făcute.

La 4 ore a fost un banchet de 100 de persoane în salonul de cură. Tosteale au fost: Pulszky pentru împératul și regele Francisc Iosif, ca cel mai mare mecenate al literaturii și artilor din Ungaria, pentru regina și pentru moștenitorul tronului. Apoi subst. de comite supr. Pattyansky pentru literații și artiștii magiari. Advocatul Tintorescu din Turnu-Severin în limba francesă pentru durabilitatea înfrățirii române-magiare. Erödy franțuzeșce pentru prosperarea României. Kovács adv. din Budapesta pentru eterna aliare a magiariilor cu bravii învingători dela Plevna. Acest toast l'a repetat în limba română Weisz redactorul „Resboiului”. Radulescu adv. din Pitești pentru aliarea română-magiara contra dușmanului comun.

La sfârșitul mesei fie-care ôspe ș-a plătit socotela. În Turnu-Severin guvernul și municipiul a plătit mésa, spesind 5000 de franci.

Séra a fost mare concert și bal. La concert au figurat ca debutanți: Feleky cu o declamațiune ocașională, Mme Feleky cu o declamațiune elegică, Odry bariton-bas, Maletzky bariton-tenor, dna Saxlehner contra-alto și dna Maletzky soprană, toți membri teatrului național din Budapesta, au cântat. Siposs a cântat la pian, Kristinkovich și Petyko duet în violin și pian. În fine Solymossy au cântat câteva cuplete comico-satirice ungurești și românești. Sala n'a fost decând e zidită așa de indesuită de public român și străin. Ungurii au dus suveniri forte plăcute. Nu șciu cum vor fi lăsat pe români.

Băile sânt pline de ospetii. A ajuns cifra de 3000. Camere nu se mai capetă decât decă se prenumeră. Între ospetii acii se află generalul Calinescu, Racovița fostul ministru. Ambasadorii Germaniei și al Belgiei, principesa Scarlat Ghica. Se așteptă să sosescă ministrul Chițu și alte notabilități.

Resultatul înfrățirii este, că cel puțin în sesonul acesta nu sânt frecări internaționale, de aceea cetitorilor cari iubesc chronicele scândaloșe și sesașionale, nu le pot servi cu amenunte de dueluri etc.

Sé spereze în anii viitori!

Balneofil.

E c h o .

Când Mayerbeer a murit, compositorul Ioachim Raff, care locuia atunci la Paris, făcu un marș funebru, pe care merse să-l cânte la Passy inaintea lui Rossini.

— E bine, cum ți se pare? — întrebă Raff pe Rossini care tăcea și cugetă.

— Scumpul meu, — respunse măestrul, — cred că ar fi fost mai bine să fi murit dta și Mayerbeer să-ți fi compus marșul.

*

Domnul I. are un croitor nesuferit când este vorba de parale. Este un creditor neîndurat.

Într'o zi, tocmai când dl I se dedea jos din pat, croitorul se ivește:

— Dă-mi paralele ce-mi datorești.

— N'am.

— Lasă, că am să te fac eu să găsești, — i răspunde croitorul amenințându-l.

— Apoi acesta vreu și eu.

*

O soție cerea divorțul la tribunal.

— Cu toate aceste bărbatul dtale te-a iubit.

— Asta așa este, dle președinte, numai lucrurile s'au schimbat. Înainte, când me vedea, inima-i bătea; astăzi bastonul a înlocuit inima.

*

Ion, servitorul dlui A., și-a pierdut nevêsta, de sînt trei luni, și din cauza mâhnirei petrece tîntă ziua în cîrciumă.

Ieri, stăpînul seu îl întrebă:

— Ia ascultă, pentru ce, de cînd ai rămas vîduv, nu mai ești din cîrciumă?

— Pentru ca să me mîngăi, dle.

— Ei, și cît are să ție aceasta?

— Oh, dle, sînt nemîngăiat.

*

Un vizitîu care vedea cum i crește pîntecele din ții în ții, se otărește a consulta un medic:

— Ai puté să-mi spui ce am în burtă?

— Deu, — răspunde medicul, după ce observă și ascultă pe bolnav, — ai puțină hidropisie.

— Ce este asta?

— Aceasta însemnă, că ai apă în burtă.

— Peste puțință, — strigă vizitîiul; — apoi după ce se gîndi puțin:

— N'am bîut nici odată! Afurisitul de cîrciumar m'a înșelat!

M ă r i ó r a.

— La ilustrațiunea de pe pag. 349. —

Un cap de studiu. Un ideal poetic al unui pictor. I-a dat numele „Mărióra“. Dîră a fost înamorat de cutare Mărióra. Fantasie seu realitate, pictorul a avut gust bun.

Literatura si arte.

Poveștile Peleşului, noua scriere de Carmen Sylva au fost traduse în englezește de d-na Mawer, soția medicului cu acest nume. Acesta traducțiune, scrie „Bin. Publ.“, s'a pus sub presă și va apăre în curînd.

Reuniunea rom. de muzică și cânt din Lugos de curînd a represintat operele comice „Javotte“ și „Micul principe“ cu text românesc. Dintre diletanți, damele Elena Radulescu, Sofia Pavel, Emilia Bordan, Sofia Florescu și Letiția Georgiu, au fost mult aplaudate. Acesta notiță o scîtem din diarele străine, căci între tinerii din Lugos, de sigur foarte ocupați, nu s'a găsit nimene carele să ne fi scris și noue vr'un raport.

Nr. 4 al „Școlii Practice“, redactată de dl Vasile Petri în Năsêud, conține următoarele materii: Plan de lecțiuni pentru școlile elementare românești, continuare, de V. Petri; Grădina școlii; Tractarea Abcedarului; Examenul de veră dela școla normală din Năsêud; Ortografia Academiei Române.

Operă națională. „Românul“ află, că d. Serghiade a intrat în negociaři la Milano cu un musicant celebru pentru compunerea unei opere naționale în două acte. Se spune, că acesta operă, intitulată „Haiducul“, va fi

represintată în stagiunea viitoare și că autorul în persoană va merge să conducă esecutiunea operii sale.

Flori de pe Carpați. Așa s'a intitulat dl Zaharie Antinescu un volum de poesii, ce a scos de sub tipar țiițele trecute la Ploesți. Înainte cu câțiva ani autorul a scris mult și în foia noastră, de aceea cetitorii noștri îl cunosc bine. Cartea e înzestrată cu portretul autorului. Prețul unui exemplar 3 lei.

Gramatica Grécă de Doctor G. Zoto a eșit de sub tipar la București. Partea I. Etimologia a II. edițiune cu numeroase adaose, prețul 3 lei. Partea II. Sintaxa (sub presă.) Cartea de citire grécă partea II. cu un vocabular greco-român, cu aprobarea onor. minister al cultelor din România.

Diaristic. „Scaiiul“ se numește un nou diar umoristic, care a apărut la București în săptămîna trecută, promițînd a eși la țiiile mari. Ietă o glumă din acesta foie: „Evenimentul cel mai însemnat al săptămînei și care dă mult de vorbit croniceii scandalose a societății acționarilor vieții românești, este actul de berbantlăc comis, acum la vreme de bătrînețe, de primul nostru ministru: a lăsat d-lui pe Florica și s'a dus la Constanța.“ Drept deslucire, adaugem, că Florica ește via dlui Ioan Brătian, unde are obiceiul a petrece de altă-dată.

C e e n o u ?

Șciri personale. Dl Gr. G. Cantacuzino se numește director general al teatrelor din România în locul dlui C. Cornescu demisionat. — Dl Vasilie Pop a deschis cancelărie advocațială în Aradul nou, comitatul Timișorii. — Dl Absolon Todea a început a fungă ca avocat în Cîmpeni.

Adunarea din Sighetul Marmăției a Societății pentru fond de teatru român, precum anunciarăm, se va ține în țiiile de 7 și 8 august st. n. și are să fie foarte numerosă. La acesta, afară de românii din Mărmureș, vor participa și cei din Ugocia și Bereg, cari n'au mai luat parte la nici o adunare românească. Afară de aceste comitate, Sătmărul, Chiorul și Năsêudul încă vor da un contingent mare. Va fi dară o adunare foarte interesantă și de mare însemnătate.

Bal la Beclén. La 16 l. c. s'a ținut în comuna Beclén un bal românesc în favoarea școlii gr. cat. elementare de acolo. A participat inteligența din loc și giur, cu prevalență jumimea studiosă academică, împreună cu o cunună mândră, compusă din cele mai alese floricele. Dintre aceste am cunoscut pe următoarele domnișore: Maria Tecariu din Beclén, Lucreția Oltén din Ciceu-Cristur, sororile Lup din Gherla, Marta Mureșan din Șirég, Ana Precup din Nimigia, Emilia Mureșan din Sesarma, Rafila Chifa din Brasfaleu, Lucreția Fagărașan din Teure, Irina Oprea din Chiuza, sororile Mureșan din Săn-Margita, Aurelia Deac din Ilisua, Mariți Lupan din Blaș, Berta Boga din Năsêud, Mureșan din S.-Odorheiu, ultimele în costume naționale. Începutul s'a anunțat de pe balcon cu mersul dela „Plevna“. Șirul jocurilor s'a început cu „Someșana“. „Romana“ arangiată prin dnii: Sever Mureșan, studinte la pictură în München și Iuliu Moșiil academicist tehnic la Viena, ambii Năsêudeni, se danță cu animositate și fu privită cu atențiune încordată, mai ales de publicul neromân. Quadrillul fu arangiat prin dnii Augustin Plaian, Malin și Alimpiu Pop Retég, ambii teologi absoluti de Gherla. „Romanul“ joc călușesc s'a esecutat cu succes escelent de dnii Ioan Botén, Ioan Ciuđerén, Gavril Petri, Demian Pop, Vasiliu Rebrén, Pompeiu Făgărașan, Ioan Avram Maier. Resultatul material a fost următorul: Vinit 99 fl. spese 45 fl., deci venitul curat fu 54 fl. Observez, că dl conte Carol Bethlen a dat la dispozițiune gratuit sala de joc,

pentru care i se exprimă mulțămirea publică. Merită recunoștință comitetul arangiator, în frunte cu zelosul învățător Simeon Moldovan, și constatător din dnii Ioan Botén, Paul Salvan, Augustin Plaian, Alimpu Pop și Mihaiu Tecari. La despărțire ne-am dat parola de vedere la balul „Asociațiunii” în 27 august a. c. la Deș! — L. V. M.

Hymen. *Dl George I. Lazariu*, avocat în Pétra-Neamț din România, duminica trecută la 23 l. c. ș-a serbat cununia în comuna Curticiu, comitatul Arad, cu domnișoara *Aurelia Bocsan*, fiica dlui Moise Bocșan, paroc și administrator protopopesc.

Adunarea gen. a reuniunii femeilor române din Selagiu se va ține în Șimleul Silvaniei la 14 august, începându-se la 10 ore înainte de mieznoapte, după programa următoare: I. Președinta va deschide adunarea. II. Se va citi raportul secretarului despre activitatea comitetului. III. Se va citi raportul cassaresei despre starea cassei. IV. Se va esmite o comisiune de 5 membri pentru cercetarea raportelor de sub punctul II, III. V. Se va esmite o comisiune de 5 membri pentru conscrierea membrilor noi și pentru încassarea facturilor dela membrii vechi și noi. VI. Se vor face propuneri și se vor ține disertațiuni, aceste din urmă decă vor fi insinuate la comitet. VII. Desbaterea relațiilor de sub punctul II, III. VIII. Abdicând secretariul actual al Reuniunii, se va face noua alegere de secretar. IX. Satorirea terminului adunării generale viitoare. X. Însărcinarea a 3 membri cu verificarea procesului verbal al acestei adunări. XI. Președinta va închide adunarea. Se aduce la cunoștință, că cu ocaziunea adunării gen. se va ține și un bal însoțit de concert. O comisiune, sub președința Rs. D. Alimpu Barboloviciu, are a se îngriji de toate cele trebuincioase atât cu privire la buna reusire a adunării, cât și a balului și concertului. Subscriși în numele comitetului, venim a rogă pe toți cei interesați pentru prosperarea Reuniunii noastre, ca să binevoiescă a se înfățișa în număr cât de mare, și în deosebi damele încât se pôte în îmbrăcăminte nelucușoase. Din ședința comitetului, ținută la 10 iuliu 1882. *Clara Maniu n. Coroian* președintă. *Vasiliu Pop* secretar.

O mare serbare populară română se va ține în comuna Chiseteu din Bănat la 20 septembrie st. n. Atunci va serba corul vocal al plugarilor români de acolo iubileul de 25 ani al existenței sale, căci acest cor este cel dintâiu între toate corurile vocale plugărești. Serbându-se tot-atunci hramul bisericii locale, numitul cor a invitat toate corurile vocale ale plugarilor români, să se înfățișeze la acea serbare. Tot atunci se va arangia și o emulare în cântări între corurile cari se vor prezenta și se vor împărți și premii. Până-acuma s'au înscris trei-deci și cinci de coruri vocale plugărești române. Cine n'ar ceti cu cea mai mare bucurie acest progres în cultură al poporului nostru?!

Gimnasiul din Beiuș, precum aflăm din Raportul anual ce ni s'a trimis, a avut în anul școlar espi-rat 16 profesori dimpreună cu directorul. Numărul studenților la începutul anului a fost 219; în cursul anului unul a murit, 22 s'a depărtat. Afară de 31, ceilalți au fost toți români, și anume 104 gr. or. și 84 gr. c. Inscrierile pentru viitorul an școlar se vor face la 30 și 31 aug. înainte de mieznoapte, ier esamenele supletore seu corectore în aceleși zile după mieznoapte. În prima septembrie „Veni Sancte” și la 2 septembrie se vor începe prelegerile. Cei ce se vor prezenta mai târziu, nu se vor primi ca studenți ordinari.

Petrecere de veră. Junimea română din câmpia Transilvației va arangia la 6 august st. n. o petrecere de veră, precedată de o conferință literarie, în folosul școlii române din Tecă, unde se va ține și petrecerea.

Colecțiunea dlui Cogălnicén. Intr'unul din numerele trecute ale ziarului nostru am vorbit despre faptul că statul român ar fi consimțit să cumpere colecțiunea de antichități a d-lui Michail Cogălnicén. Monitorul oficial* de Duminecă, publică încuviințarea pusă de Rege pe încheierea consiliului de ministri, prin care se deschide pe séma ministerului de instricțiune, un credit extra-ordinar de 12,000 franci, cu care se plătescă numita colecțiune. Colecțiunea d-lui Cogălnicén se compune din cronice și manuscrise, cari cuprind 22 diferite manuscrise prevădute anume în raportul comisiei însărcinate cu cercetarea lor.

Au murit: *Dr. cavaler Alesandru de Zota*, un distins fiu al Bucovinei, membru ordinar al Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina, membru al comitetului ei, la 18 iulie în Cernăuți. — *Constantin P. Aiudan*, protopresbiter gr. or. al Șiriei, în Cuvin la 21 iulie în etate de 38 ani.

Ghiceitură de șac

de Elena Rusu.

mă	la	ce	În	ce	tern	mă	vi-
fa-	sting	Să	ea	Fă	na	pla-	nu
sîn	ba-	Să	trin	e	a-	di-	bu-
mă	me-i	în	tu-	Fe	ori	af-	'mi
ge	ru	Să	na	și	flu-	su-	mai
ce	mi-	în	ri-	ioc	la	ne	ca
al-	mă	'n	Dóm-	sîn	pa	re	Fa
la-	ne	hui	rum-	ci-	mă	Și	ci-

Se pôte deslegă după săritura calului.

Terminul de deslegare e 9 august. Ca totdeauna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sêrbătorile.	Sorele resare	Sorele apune
Dumineca	18	30	MM. Iac și Emil.	4 22	7 50
Luni	19	31	Cuv. Macrina.	4 23	7 48
Marti	20	1	(†) <i>Pror. Ilie.</i>	4 24	7 47
Mercuri	21	2	Cuv. Simion și Ioan.	4 25	7 45
Joi	22	3	† S. Maria Magdal.	4 26	7 43
Vineri	23	4	M. Trofim.	4 27	7 42
Sâmbeta	24	5	Mța Cristina.	4 30	7 40

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală nr. 274.